

COME
RES

Advancing Renewable
Energy Communities

WSPIERANIE SPOŁECZNOŚCI KORZYSTAJĄCYCH Z ENERGII ODNAWIALNEJ

Blisko, ale nie do końca

Terminy transpozycji dyrektywy o zintegrowanym rynku energii elektrycznej (IEMD) oraz przekształconej dyrektywy o energii odnawialnej (RED II) do ustawodawstwa państw członkowskich już dawno minęły. W międzyczasie śledzenie odpowiednich zmian jest z jednej strony porywające, ponieważ kraje przeprowadzają fundamentalne zmiany w projektach swoich rynków energetycznych, aby dostosować się do transformacji energetycznej w większym stopniu sterowanej przez obywateli. Z drugiej strony jest to również frustrujące, ponieważ niezbędne zmiany i **ramy prawne nadal rozwijają się w bardzo różnym tempie, a żadne państwo członkowskie nie osiągnęło stopnia transpozycji, który spełniałby wymogi europejskie.**

Czy terminy transpozycji mogły być zbyt ambitne, biorąc pod uwagę polityczną, techniczną i gospodarczą złożoność krajowych rynków energetycznych? Mimo to wspólnoty energii odnawialnej (REC) nadal się rozwijają, a obywatele, MŚP, władze publiczne i inni uczestnicy rynku energii czekają (i wzywają) do stworzenia pilnie potrzebnych ram prawnych.

Jak stwierdza raport COME RES “Comparative Assessment of enabling frameworks for RECs and Support Scheme Designs”, “Kwestia, czy dany kraj jest na właściwej drodze, nie może być mierzona dosłownym

wdrożeniem odpowiednich artykułów RED II, ale raczej sprzyjającym otoczeniem rynkowym, udanym osadzeniem w kontekście krajowym oraz ustanowieniem odpowiednich i wspierających warunków ramowych.”

W związku z tym niniejszy brief przedstawia migawkę postępów w zakresie tych elementów od lutego 2021 r. w odniesieniu do art. 2 i art. 2. 2 i Art. 22 dyrektywy RED II. Zawiera on przegląd tego, jak ogólnie postępuje

Autorzy: Arthur Hinsch, Carsten Rothballer, ICLEI Europe and Michael Krug, Maria-Rosaria Di Nucci, FUB

Redaktor: Lucy Russell, ICLEI Europe

Na podstawie Deliverable 7.1 “Ocena porównawcza ram prawnych dla REC i projektów systemów wsparcia” projektu COME RES napisanego przez Michael Krug i Maria-Rosaria Di Nucci, Freie Universität Berlin.

Tłumacz: Anna Dyląg

transpozycja odpowiednich definicji, promowanie ram umożliwiających, jak również tworzenie systemów wsparcia i zachęt. Podkreślono w nim również przykłady z wybranych państw członkowskich.

Bardziej szczegółowy przegląd można znaleźć w ["Comparative Assessment of enabling frameworks for RECs and Support Scheme Designs"](#), opracowanym w ramach projektu COME RES, który zawiera bardzo obszerny opis dla każdego z dziewięciu krajów COME RES: Belgii, Niemiec, Włoch, Łotwy, Holandii, Norwegii, Polski, Portugalii i Hiszpanii.

DEFINICJA REC

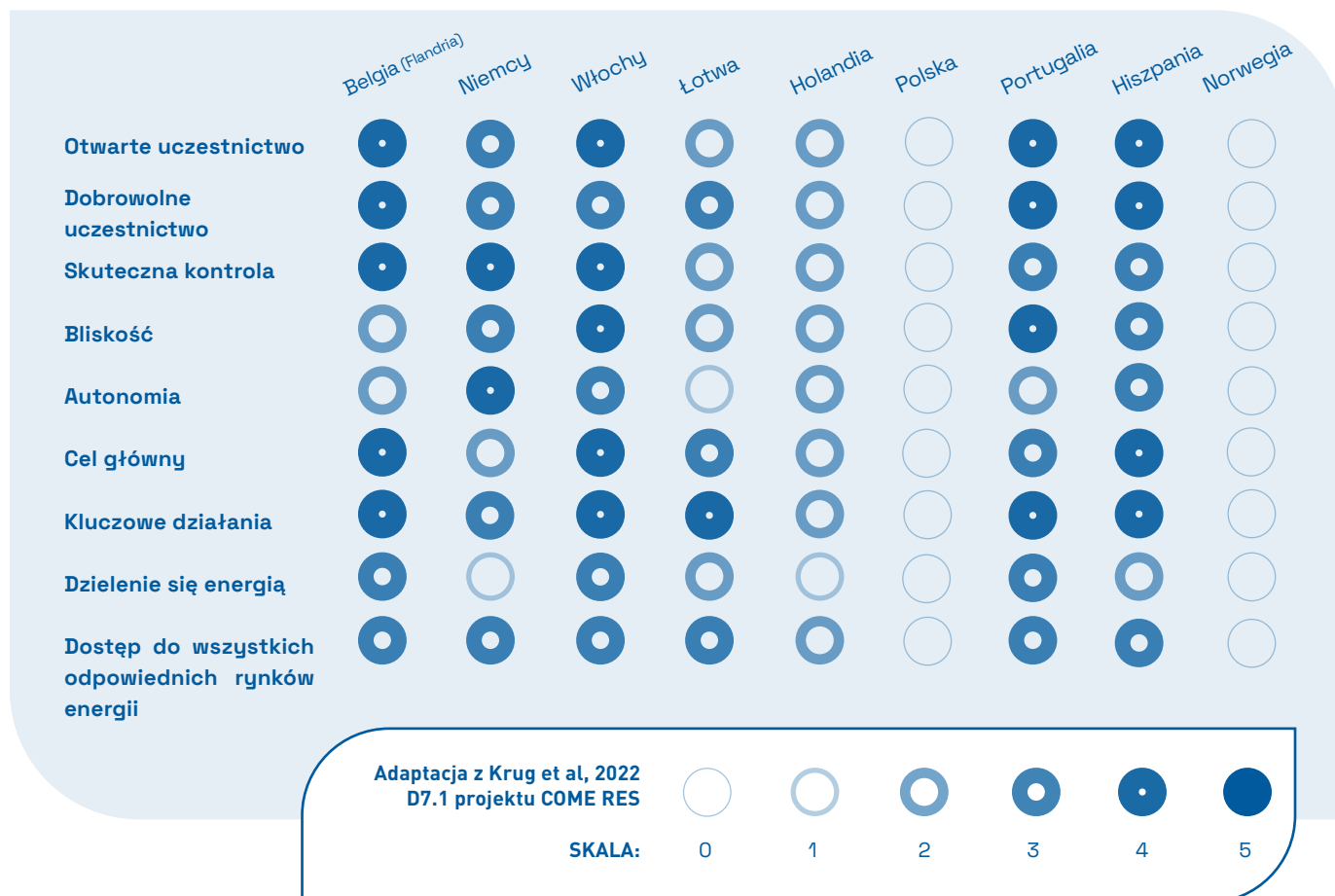
Z wyjątkiem Polski, w pozostałych krajach należących do COME RES istnieją prawne definicje REC, które przynajmniej częściowo spełniają kryteria przewidziane w art. 2 ust. 16 RED II. Jednak literalna transpozycja europejskiej definicji wydaje się być najbardziej preferowanym sposobem postępowania. Norwegia nie posiada definicji REC, ale kraj ten nie jest częścią UE i nie stosuje się do tego samego harmonogramu. Znaczny postęp, jaki większość krajów należących do

COME OZE poczyniła we wprowadzaniu krajowych definicji dla REC i obywatelskich wspólnot energetycznych (CEC), niekoniecznie obejmuje tworzenie ram i systemów wsparcia.

Pomiędzy poszczególnymi krajami istnieją znaczne różnice w sposobie transpozycji **definicji** oraz prawnym definiowaniu REC. Podczas gdy np. Holandia zamierza połączyć REC i CEC w jedno pojęcie zwane "wspólnotą energetyczną", w innych przypadkach, takich jak Włochy, tworzy się oddzielne definicje prawne dla obu pojęć. Niemcy stosują istniejący wcześniej termin prawny "obywatelskie przedsiębiorstwa energetyczne" jako odpowiednik REC, który jest ograniczony do zakresu technologicznego.

Poniższy wykres przedstawia warstwowy przegląd stanu transpozycji w odniesieniu do definicji REC w 9 krajach należących do COME RES. Skala 0-5 wskazuje stopień, w jakim kraje wprowadziły przepisy dotyczące definicji oraz czy nadal istnieją bariery. Wartości oparte są na średnich wartościach wynikających z indywidualnych ocen dla każdego kraju.¹

¹ Szczegółowe wyjaśnienie oceny porównawczej znajduje się w tabeli zawartej w [załączniku D.7.1](#)

Spośród przeanalizowanych państw członkowskich kilka wykazuje dużą elastyczność, jeśli chodzi o formy prawne. Jednak wszystkie gwarantują przynajmniej, że tworzenie zysku nie jest główną działalnością REC i że zapewnione są korzyści społeczne.

W ŁOTWIE...

forma prawna REC może być bardzo zróżnicowana, ale w przypadkach, gdy REC rejestruje się jako spółka kapitałowa, statut spółki powinien zapewniać, że cel spółki odpowiada celowi REC. Zysk nie może być wypłacany w formie dywidendy, ale powinien być reinwestowany w celu realizacji celów określonych w statucie.

W większości krajów wyraźnie zapewniono **otwarty i dobrowolny udział**, przy czym członkostwo ograniczono do osób fizycznych, MŚP i władz lokalnych. W Holandii członkowie REC nie mogą produkować, magazynować ani sprzedawać energii jako swojej głównej działalności gospodarczej. Inne kraje nakładają podobne ograniczenia na udział przedsiębiorstw prywatnych.

Skuteczna kontrola jest w większości przypadków definiowana w ten sam ogólny sposób jak w RED II bez żadnych dalszych specyfikacji. W Niemczech niedawno przyjęte zmiany do ustawy o odnawialnych źródłach energii z lipca 2022 r. przewidują, że co najmniej 75% praw głosu musi należeć do osób fizycznych

mieszkających w obszarze kodu pocztowego, który leży całkowicie lub częściowo w promieniu 50 km wokół elektrowni.

Wymóg, aby członkowie REC znajdowali się w jej **pobliżu**, spowodował znaczną ilość interpretacji, ponieważ dyrektywa nie zawierała dalszych specyfikacji. W związku z tym, kilka rządów zdecydowało się na określenie zasad bliskości w przepisach uzupełniających, ograniczając bliskość geograficznie i/lub technicznie.

Elementy skutecznej kontroli i bliskości są nierozdzielnie związane, ponieważ RED nakazuje, aby REC "były skutecznie kontrolowane przez akcjonariuszy lub członków, którzy znajdują się w pobliżu projektów REC, które są własnością i są rozwijane przez ten podmiot prawny."

W NIEMCZECH

bliskość została zdefiniowana geograficznie, aby dostosować ją do elementu skutecznej kontroli, natomiast w większości innych krajów dodano element techniczny.

WE WŁOSZECH, PORTUGALII I HISZPANII ...

pojawiają się dodatkowe wymogi dotyczące sposobu przyłączenia członków do sieci odpowiednio niskiego, średniego lub wysokiego napięcia.

W większości analizowanych przypadków **autonomia** została uwzględniona jako zasada zarządzania REC, ale ustawodawstwo nie zawiera żadnych specyfikacji dotyczących tego, co to oznacza na poziomie krajowym. Prawdopodobnie zasada autonomii będzie powiązana z efektywną kontrolą. W Niemczech członek lub akcjonariusz "obywatelskiej spółki energetycznej" nie może posiadać więcej niż 10% praw głosu. W Holandii rozważa się określenie zasady "jedna osoba - jeden głos" dla spółdzielni i wspomina się o możliwości ustalenia maksymalnych udziałów dla podmiotów/grup podmiotów lub dalszego podziału praw głosu. Nie jest jednak jeszcze jasne, czy zostanie to rzeczywiście wprowadzone jako część krajowych ram regulacyjnych dla regionalnych wspólnot gospodarczych w tym kraju.

Podstawowy cel REC został w większości przypadków zdefiniowany niemal dosłownie, zgodnie z brzmieniem RED II, jako "zapewnienie korzyści ekonomicznych, społecznych lub środowiskowych swoim członkom/udziałowcom i/lub społeczności, w której działa dana wspólnota energetyczna", bez dalszych szczegółów.

Ogólnie rzecz biorąc, kraje uznają, że REC można stosować **w sektorach ciepłownictwa/chłodzenia i gazu odnawialnego**. Jest to godny uwagi wyjątek z Niemiec, gdzie pomimo braku prawnego powiązania pomiędzy REC a ciepłownictwem/chłodnictwem, wiele niemieckich wspólnot energetycznych już angażuje się w taką działalność. Pokrycie sektora może być również zapewnione poprzez specyfikacje przetargowe, jak ma to miejsce w Hiszpanii.

DZIAŁANIA RYNKOWE

Oczekuje się, że REC staną się integralną częścią krajobrazu rynku energetycznego państw

członkowskich. Aby tak się stało, należy wprowadzić szereg praw związanych z działalnością rynkową. Ogólnie rzecz biorąc, można zauważyć postęp, ale niektóre kraje mają wyraźne problemy z zapewnieniem REC większej zdolności do działania jako pełnoprawni uczestnicy rynku energii.

Wydaje się, że większość krajów wyraźnie zezwala REC na produkcję, zużycie, przechowywanie i sprzedaż energii odnawialnej. W Niemczech jednak takie działania, choć obecne, wydają się istnieć w szarej strefie, ponieważ wiele obywatelskich spółek energetycznych angażuje się w taką działalność, choć nie jest to wyraźnie dozwolone (lub odradzane) w przepisach. Polska posiada już istniejące ramy prawne dla "klastrow energii" i "spółdzielni energetycznych", ale nie dokonała transpozycji przepisów dotyczących REC, a polska ustawa o OZE nakłada znaczne ograniczenia. W Norwegii, podczas gdy REC nie zostały zdefiniowane, w 2022 r. spodziewane są nowe regulacje, które pozwolą na współdzielenie energii elektrycznej w obrębie tej samej nieruchomości (jednak nie pomiędzy nieruchomościami).

Tylko w kilku krajach REC-y są wyraźnie lub domyślnie dopuszczone do **posiadania i obsługi sieci dystrybucji energii elektrycznej**.

W NIEMCZECH...

istnieje kilka takich inicjatyw, pomimo braku pełnej transpozycji przepisów RED II. W Holandii prawa istnieją, ale wspólnoty energetyczne nie wydają się zainteresowane działaniem jako OSD. W Portugalii istnieje kilka przykładów CEC, które są właścicielami i operatorami sieci dystrybucyjnych.

Z wyjątkiem Niemiec i Norwegii wszystkie analizowane kraje są na dobrej drodze do ułatwienia **zbiorowej samokonsumpcji (CSC)** w budynku, jak również na poziomie wielu mieszkań/budynków. Główne różnice pomiędzy systemami poszczególnych krajów związane są z zakresem, w jakim należy uiszczać opłaty sieciowe, podatki, VAT i zobowiązania publiczne.

Zbiorowa konsumpcja własna jest również bezpośrednio związana z koncepcją współdzielenia energii. Na przykład Hiszpania dopuszcza współdzielenie energii, ale tylko w ramach praw i obowiązków wynikających z systemu CSC. Generalnie w krajach można zaobserwować pozytywną tendencję do dopuszczania współdzielenia energii, choć nierzadko zdarza się, że jest ono wprowadzane powoli.

HISZPANIA...

posiada już zaawansowane ramy CSC pozwalające na współdzielenie energii elektrycznej przez odbiorców. W rzeczywistości większość istniejących REC, ze względu na brak pełnej transpozycji RED II, wykorzystuje ramy prawne dla zbiorowej autokonsumpcji. Takie systemy są jednak ograniczone do promienia 500 m wokół źródła wytwarzania i muszą być zlokalizowane w tym samym segmencie sieci pod tą samą stacją transformatorową niskiego napięcia. Nie pobiera się wtedy opłat za korzystanie z sieci, ale stosuje się VAT i inne opłaty. Na poziomie regionalnym kilka wspólnot autonomicznych i gmin oferuje zachęty do tworzenia systemów samozużycia poprzez dotacje, subwencje i zwolnienia podatkowe.

PODOBNA SYTUACJĘ MOŻNA ZAOBSERWOWAĆ W PORTUGALII...

gdzie zbiorowa konsumpcja własna również nie wiąże się z wymogiem posiadania osobowości prawnej, co sprawia, że wiele osób postrzega tego rodzaju inicjatywę jako alternatywę dla regionalnych źródeł energii, charakteryzującą się prostszymi procedurami.

BELGIA...

tworzy ramy prawne dla współdzielenia energii. Od 1 stycznia 2022 r. możliwa jest zbiorowa samokonsumpcja w ramach jednego budynku. Od 1 lipca 2022 r. dozwolony jest handel typu peer-to-peer. W późniejszej fazie (od 1 stycznia 2023 r.) możliwe stanie się dzielenie energii między członkami wspólnoty energetycznej.

Oczekuje się, że w czterech z pięciu flamandzkich prowincji rozpoczną się trzy projekty pilotażowe: jeden w bloku mieszkalnym z dachową instalacją fotowoltaiczną, jeden w firmie z jej pracownikami i jeden z władzami lokalnymi / służbami społecznymi z zagrożonym gospodarstwem domowym. Zamiarem jest wyciągnięcie wniosków z przeszkód i problemów pojawiających się w praktyce oraz przezwyciężenie ich podczas wdrażania współdzielenia energii na większą skalę.

WE WŁOSZECH...

energia może być współdzielona w obrębie tego samego obszaru rynkowego, o ile strony współdzielące są podłączone do tej samej podstawowej stacji elektroenergetycznej. Istnieje ekonomiczna zachęta do dzielenia się energią. Zachęta oparta jest na energii elektrycznej wyprodukowanej przez elektrownię lub na części jej produkcji, która jest wprowadzana do sieci. Za produkcję energii elektrycznej REC uzyskuje 110 EUR/MWh plus 9 EUR/MWh jako zwrot kosztów nieponiesionych za korzystanie z sieci elektrycznej.

RAMY PRAWNE

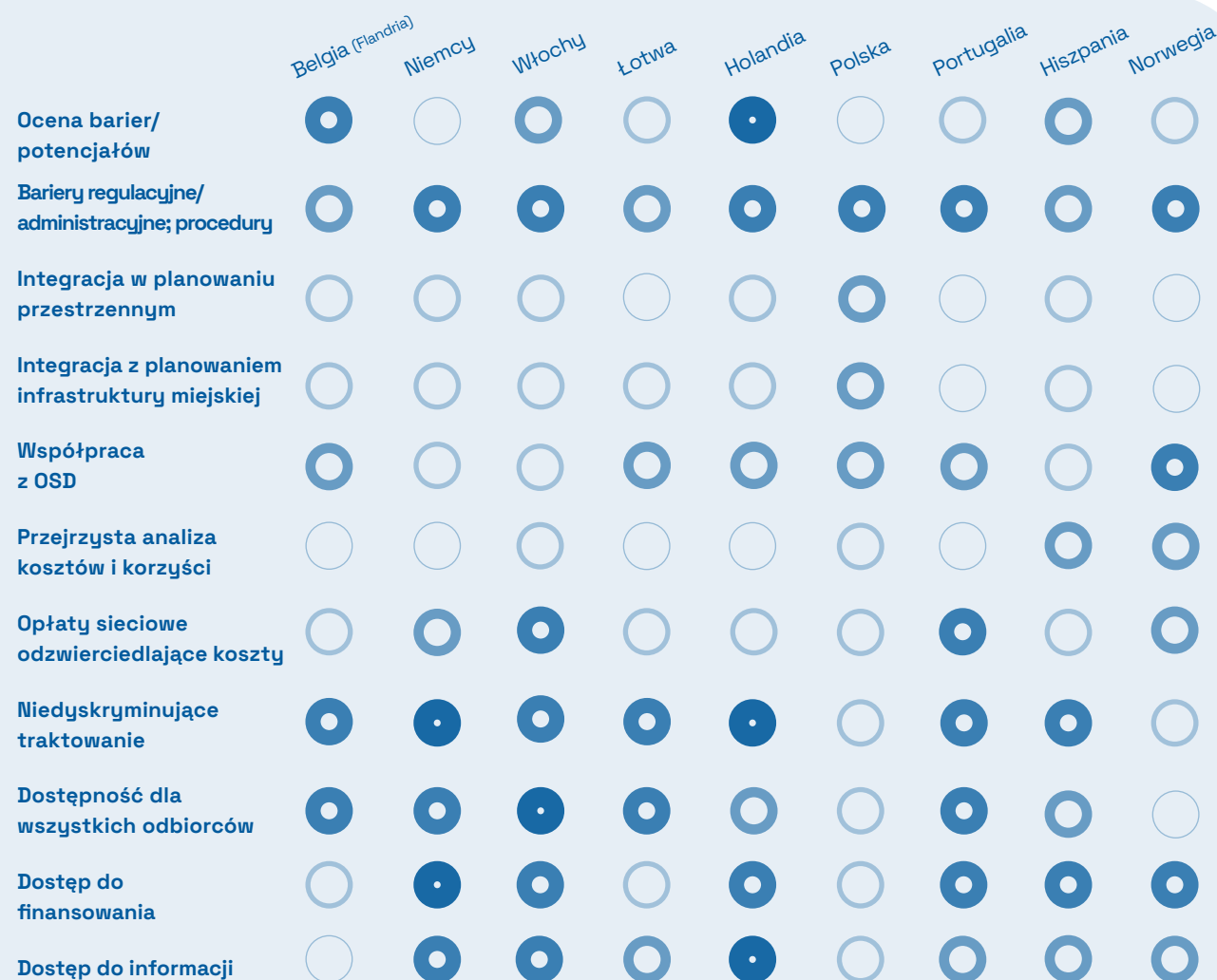
Jak dotąd wiele działań, do których prowadzenia uprawnione są REC i CEC, nie jest jeszcze możliwych do zrealizowania w wielu krajach należących do COME RES, np. z powodu braku odpowiedniej regulacji rynku, ograniczeń technicznych (np. słabego wyposażenia konsumentów w inteligentne liczniki) lub słabej dostępności odpowiednich danych. Wsparcie prawne/techniczne oraz pomoc finansowa są niezbędnymi składnikami udanego rozwoju REC. Złożoność procedur technicznych i administracyjnych, w tym uciążliwe i długotrwałe procesy wydawania zezwoleń i licencji, stanowią w wielu krajach główną barierę dla REC i innych uczestników rynku.²

Państwa członkowskie czynią postępy w tworzeniu niezbędnych ram prawnych, choć niekoniecznie w wymaganym tempie.

Nadal istnieje długa lista nieuzasadnionych barier dla REC, które uniemożliwiają im stanie się bardziej niezależnymi i aktywnymi uczestnikami rynku. Obejmuje to zarówno **bariery techniczne** (np. związane z siecią i współdzieleniem energii), jak i **dużą złożoność** procesów technicznych, administracyjnych oraz niepotrzebnie wysokie koszty licencji. Zwykły **brak wiedzy i doświadczenia** wśród obywateli i władz publicznych, brak zasobów ludzkich i **niewystarczający dostęp do finansowania** to kwestie, którymi należy się zająć. W wielu krajach należących do COME RES, REC są również nadal utrudnione przez **przedłużającą się niepewność** wynikającą z niepełnej transpozycji RED II.

Poniższy wykres pokazuje stopień, w jakim dziewięć krajów należących do COME RES stworzyło ustawodawstwo przewidujące rozwój ram umożliwiających.

² Więcej informacji na temat barier dla REC można znaleźć w dokumencie COME RES [Deliverable 2.3 "Syntetyczne studia przypadków czynników stymulujących i barier"](#)

Adaptacja z Krug et al, 2022
D7.1 projektu COME RES

SKALA:

0

1

2

3

4

5

Wszystkie kraje należące do COME RES stoją w obliczu ryzyka braku wystarczającej kontroli nad podmiotami, które określają się jako "wspólnoty energetyczne". Jednocześnie we wszystkich krajach REC są nadal utrudnione przez zbyt skomplikowane procedury licencjonowania i rejestracji.

W celu zapewnienia właściwego dostępu REC do sieci i umożliwienia im prowadzenia działalności, niezbędna jest współpraca operatorów systemów dystrybucyjnych (OSD). W większości przypadków nie znaleziono szczegółowych przepisów zachęcających do tej współpracy, z godnym uwagi wyjątkiem Belgii (Flandrii), Holandii i Portugalii.

W NIEMCZECH...

zazwyczaj te same procedury wydawania pozwoleń dotyczą wszystkich projektów OZE o określonej technologii i wielkości, niezależnie od ich właściciela. Podobnie jak w kilku innych analizowanych krajach, wydawanie pozwoleń na projekty jest z reguły procesem złożonym i długotrwałym. Ostatnie zmiany w ustawie o odnawialnych źródłach energii z lipca 2022 r. zwalniają energię wiatrową ≤18 MW i projekty PV ≤6 MW opracowane przez "obywatelskie spółki energetyczne" z systemu aukcyjnego, minimalizując w ten sposób ryzyko i wysiłki administracyjne dla tych wspólnot energetycznych.

W BELGII (FLANDERS)...

wspólnoty energetyczne muszą zgłosić swoje istnienie regulatorowi. Zgłoszenie musi wskazywać, w jaki sposób wspólnota energetyczna spełnia wymagane kryteria (dobrowolne przystąpienie, autonomia, kontrola, własność, cele). Jedną wadą jest brak wymogu przejrzystości tych informacji. Lista zarejestrowanych REC i CEC jest dostępna na stronie internetowej regulatora, ale nie jest jasne, jak często jest ona aktualizowana.

FLEMSKI OSD, FLUVIUS, I NIDERLANDZKI OSD...

(po wejściu w życie nowego Prawa Energetycznego) są prawnie zobowiązani do przeprowadzania transakcji wymaganych do współdzielenia i sprzedaży energii. W obu krajach OSD muszą rejestrować różne formy wymiany energii, sprawdzać określone warunki uczestnictwa, np. czy dostępny jest licznik cyfrowy w ujęciu kwartalnym oraz zgłaszać dostawcom energii zakupione, zatłoczone i udostępnione ilości energii.

Niewiele jest dowodów na to, że kraje należące do COME RES ustalają **preferencyjne opłaty sieciowe** dla REC. Wynika to prawdopodobnie z obaw, że preferencyjne traktowanie członków REC może mieć negatywny wpływ na tych, którzy nie są częścią wspólnoty energetycznej. Godnym uwagi wyjątkiem jest Portugalia, gdzie pod pewnymi warunkami regionalne wspólnoty energetyczne i systemy zbiorowej konsumpcji własnej są zwolnione z opłat sieciowych. Włochy zapewniają zachęty finansowe dla wspólnej energii.

Nadal można zaobserwować specyficzne **dyskryminacyjne traktowanie**. W Polsce spółdzielnie energetyczne są ograniczone do gmin wiejskich i wiejsko-miejskich, a hiszpańskie przepisy dotyczące ograniczenia REC do sieci niskiego napięcia lub do 500 metrów od źródeł wytwarzania można uznać za dyskryminujące.

W ŁOTWIE...

ostatnie poprawki do ustawy o energii i ustawy o rynku energii elektrycznej wyraźnie podkreślają, że należy unikać dyskryminacyjnego traktowania. Ustawa o rynku energii elektrycznej stanowi, że administracja państwowa, planując nowe polityki i środki, zapewnia wspólnotom energetycznym równe prawo do ubiegania się o udział w programach pomocy państwa wraz z innymi uczestnikami rynku. Zmiany te stanowią również, że współdzielenie energii elektrycznej nie wpływa na prawa i obowiązki zaangażowanych stron jako odbiorców końcowych, producentów, sprzedawców lub agregatorów.

Ogólnie rzecz biorąc, **uczestnictwo** jest wyraźnie otwarte dla wszystkich konsumentów. Przepisy w niektórych krajach, takich jak Włochy i Portugalia, wyraźnie wymieniają nawet gospodarstwa domowe o niskich dochodach i znajdujące się w trudnej sytuacji. Hiszpańska krajowa strategia walki z ubóstwem energetycznym na lata 2019-2024 przewiduje, że wśród środków, które należy rozważyć w perspektywie średnio- i długoterminowej w ramach walki z ubóstwem energetycznym, należy rozważyć promowanie zbiorowej samokonsumpcji energii cieplnej i/lub elektrycznej. W kilku krajach niektóre z istniejących spółdzielni energetycznych już aktywnie pracują nad środkami ułatwiającymi zaangażowanie konsumentów o niskich dochodach i wrażliwych.

Specjalne systemy finansowania dla REC są często dostępne lub w trakcie opracowywania. W kilku przypadkach (fundusze odnawialne w Niemczech i Niderlandach) wsparcie finansowe musi zostać zwrócone, jeżeli dany projekt zostanie zrealizowany, natomiast w innych przypadkach spłata nie jest przewidziana.

W większości krajów planowane jest udostępnienie **dedykowanego wsparcia finansowego** dla wspólnot energetycznych.

WŁOCHY...

zapewnia finansowanie nieoprocentowane do 100% kosztów kwalifikowanych na rozwój wspólnot energetycznych w małych gminach. Narodowy Plan Odbudowy i Odporności zapewni ponad 2 miliardy euro na zainstalowanie 2 000 MW nowych mocy wytwórczych energii elektrycznej w gminach liczących mniej niż 5 000 mieszkańców, zwłaszcza tych najbardziej zagrożonych wyludnieniem

PORTUGALIA I HISZPANIA...

również utworzyły linie finansowania dla wspólnot energetycznych w ramach swojego Narodowego Planu Odbudowy i Odporności.

W NIEMCZECH...

rząd federalny zdecydował się na utworzenie systemu wsparcia finansowego dla obywatelskich przedsiębiorstw energetycznych w dziedzinie energii wiatrowej, inspirowanego podobnymi działaniami na poziomie regionalnym.

Oprócz tego wsparcia finansowego, pilnie potrzebne jest **budowanie potencjału i dostęp do informacji**. W kilku krajach lokalne, regionalne i/lub krajowe agencje energetyczne lub inne podmioty publiczne odgrywają kluczową rolę w dostarczaniu informacji i budowaniu potencjału dla społeczności energetycznych, w tym REC, oprócz samych społeczności energetycznych i ich stowarzyszeń.

Jednocześnie władze publiczne, takie jak gminy, odnoszą duże korzyści ze specjalnego wsparcia w zakresie regulacji i budowania potencjału. Jednak w większości analizowanych krajów nie jest dostępne specjalne wsparcie w zakresie regulacji i budowania potencjału dla władz publicznych.

W HISZPANII...

specjalne biura ds. przekształceń wspólnotowych oraz linia finansowania "CE-Aprende" ułatwią dostęp do informacji i promowanie koncepcji REC. Jeśli chodzi o wsparcie prawne/techniczne, linia finansowania "CE-Planifica" ma na celu zapewnienie finansowania planowania wszystkich aspektów technicznych, prawnych i administracyjnych. Ponadto wiele regionów posiada własne plany działania w zakresie promowania rozwoju REC (np. Andaluzja, Walencja, Navarra). To samo dotyczy wielu lokalnych gmin, zwłaszcza w odniesieniu do wsparcia administracyjno-prawnego.

W HISZPANII...

przygotowano wytyczne dla władz lokalnych. Ponadto planowane linie finansowania "CE-Aprende" i "CE-Oficinas" mają na celu stworzenie sieci działań wspierających, z których mogą korzystać władze publiczne, w tym utworzenie specjalnych biur na całym terytorium Hiszpanii. W Niemczech takie wsparcie jest często udzielane przez rządy krajów związkowych, np. za pośrednictwem regionalnych agencji energetycznych.

ŁOTWA MINISTERSTWO GOSPODARKI...

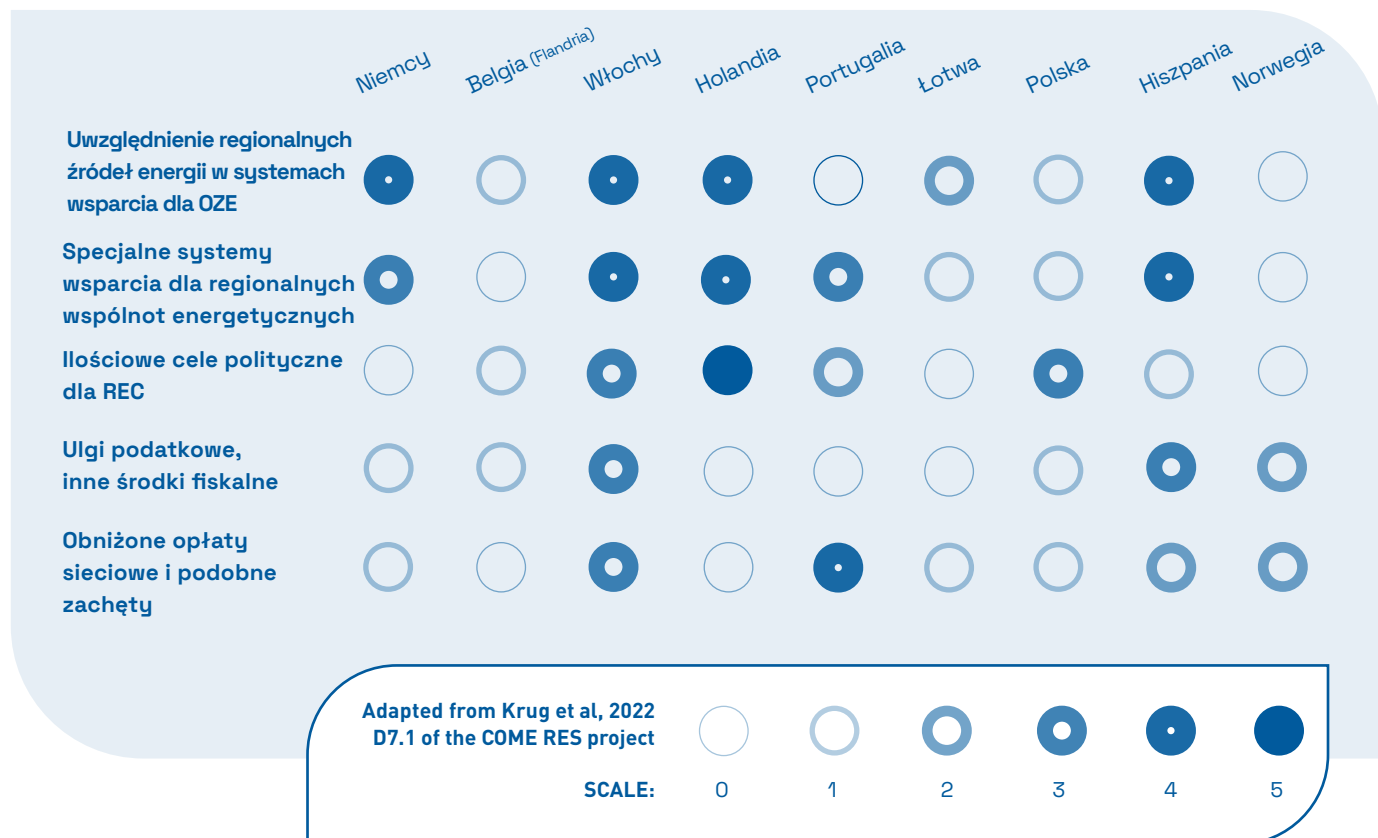
planuje opublikować specjalne wytyczne dotyczące wspólnot energetycznych, w tym zalecenia dla władz publicznych. W przyszłości podobne wytyczne mogą pojawić się w Portugalii.

SYSTEMY WSPARCIA I ZACHĘTY

Państwa członkowskie stopniowo wprowadzają systemy wsparcia dla REC, chociaż tempo i dokładna forma tych działań są różne. W Hiszpanii i we Włoszech w najnowszych planach odbudowy i odporności

uwzględniono wsparcie dla REC jako część strategii promowania energii odnawialnej. W Portugalii wsparcie będzie udzielane w ramach najnowszego programu finansowania. Poniższy wykres przedstawia zakres, w jakim dziewięć krajów wdrożyło odpowiednie systemy wsparcia i zachęty.

W ostatnich latach nastąpiło znaczne przesunięcie w kierunku **wynagradzania za pomocą konkurencyjnych systemów przetargowych lub aukcji**. Chociaż generalnie udaje się obniżyć cenę za kWh energii odnawialnej, mniejsze podmioty, takie jak wspólnoty energetyczne, mają trudności z utrzymaniem się w tak wysoce profesjonalnym i konkurencyjnym środowisku. Nie dziwi więc fakt, że RED II wymaga od państw członkowskich uwzględnienia specyfiki REC w projektach systemów wsparcia OZE, aby zapewnić ich równe uczestnictwo.

SYSTEMY AUKCYJNE W NIEMCZECH, HISZPANII I BELGII...

w coraz większym stopniu uwzględniają regionalne wspólnoty energetyczne. W przypadku Niemiec projekty obywatelskich spółek energetycznych w zakresie lądowej energetyki wiatrowej (≤ 18 MW) i PV (≤ 6 MW) będą zwolnione z obowiązku udziału w aukcjach. Wynagrodzenie będzie oparte na premii rynkowej, która będzie powiązana z wynikami aukcji z poprzedniego roku (w przypadku PV) lub z roku poprzedzającego ostatni (w przypadku wiatru).

W Hiszpanii stworzono specjalne okna przetargowe wyłącznie dla "obywatelskich, rozproszonych projektów wytwarzania PV", które spełniają określone kryteria kwalifikowalności. W Niderlandach istnieje specjalna premia gwarantowana za REC, zwana dotacją na "spółdzielcze wytwarzanie energii" (SCE).

W Belgii (Flandria) system zielonych certyfikatów jest stopniowo zastępowany przez konkurencyjne przetargi/aukcje. Aukcje są już stosowane w przypadku średniej wielkości instalacji fotowoltaicznych oraz małych i średnich lądowych farm wiatrowych. Flamandzka Rada Ministrów zdecydowała o rozszerzeniu zakresu średnich systemów PV z 25 kW do 5 MW, aby objąć budynki mieszkalne, CEC i REC jako podkategorie.

Ustanowienie konkretnych celów politycznych dla regionalnych wspólnot energetycznych byłoby również silnym sygnałem, że wspólnoty energetyczne będą wspierane w perspektywie długoterminowej. Tylko kilka

z dziewięciu badanych krajów ustanowiło wyraźne cele ilościowe dla rozwoju wspólnot energetycznych lub cele powiązane.

LOKALNY PAKT ENERGETYCZNY I KLIMATYCZNY W FLANDRACH...

przewiduje, że do 2030 r. na 500 mieszkańców powinien przypadać jeden projekt spółdzielczy w zakresie energii odnawialnej (np. wspólnoty energetyczne), a na 1000 jednostek mieszkalnych - 50 remontów mieszkań zbiorowych.

DUTCH CLIMATE AGREEMENT...

określa cel 50% lokalnej własności energii odnawialnej na lądzie do 2030 roku. Cel 50% lokalnej własności stanowi niewiążący zamiar polityczny. Jednak znaczenie pojęcia "własność lokalna" nie zostało bliżej zdefiniowane. W Polsce cel 1 mln prosumentów energii odnawialnej oraz 300 "obszarów zrównoważonej energii" (spółdzielnie energetyczne, klastry energetyczne, inne podmioty), które mają powstać do 2030 r., został zapisany w Krajowym planie działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych oraz w "Polityce energetycznej Polski do 2040 r."

W niektórych krajach, takich jak Niemcy, Włochy, Holandia i Hiszpania, **szczebel regionalny i gminny** odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu komplementarnego wsparcia, np. poprzez własne systemy wsparcia, dedykowane obywatelskie/wspólnotowe fundusze energetyczne, poprzez dostarczanie informacji, usługi doradcze, tworzenie sieci i inne formy rozwoju potencjału. Ze względu na znaczny wpływ szczebla regionalnego i gminnego na rozwój i lokalizację REC, istnieją wyraźne przesłanki, że **wielopoziomowy dialog i współpraca** pomiędzy poziomami zarządzania wzrośnie w większości krajów. Kilka włoskich regionów opracowuje swoje własne regionalne ramy prawne w celu wspierania regionalnych wspólnot gospodarczych. Holandia stosuje podejście policentryczne, w którym 30 regionów energetycznych jest odpowiedzialnych za wspieranie REC.

PERSPEKTYWA

Od czasu naszego przeglądu postępów transpozycji w lutym 2021 r. pojawiło się wiele pozytywnych zmian. Nie można zaprzeczyć, że kilka krajów należących do COME RES objętych kontrolą w coraz większym stopniu uznaje prawa REC jako uczestników rynku energii, chociaż nadal istnieje wiele barier. Zbiorowa autokonsumpcja i współdzielenie energii, kluczowe podstawy umożliwiające członkom REC bezpośrednie korzystanie z wyprodukowanej przez nich energii, są na fali wznoszącej, ale nie wszędzie. W krajach należących do COME RES potrzeba dużo czasu, aby wprowadzić wymagane zmiany na swoich rynkach energii.

Chociaż można zaobserwować zachęcające zmiany, to nie zachodzą one w tym samym tempie i nie są na tym samym poziomie zaangażowania we wszystkich krajach. Niektóre

kraje mogą pochwalić się długą tradycją energii wspólnotowej, inne traktują takie inicjatywy jako względną nowość. Pozytywne jest zatem to, że nawet niektóre kraje z mniejszym doświadczeniem historycznym wydają się być bardzo aktywne w tworzeniu warunków niezbędnych do rozwoju działań w zakresie energii zbiorowej.

Jest również oczywiste, że zwykłe skopiowanie specyfikacji odpowiednich artykułów RED II nigdy nie było poważną opcją, biorąc pod uwagę większe i drobniejsze różnice między państwami członkowskimi w zakresie zarządzania energią i infrastruktury fizycznej. Biorąc pod uwagę ogromne opóźnienie w transpozycji, nasuwa się pytanie, czy przepisy, warunki i terminy UE w wystarczającym stopniu uwzględniają takie różnice, jak również złożoność i inercję krajowych rynków energetycznych.

Kontakt

✉ info@come-res.eu
 🐦 [@comeres_eu](https://twitter.com/comeres_eu)
 in COME RES project
 🌐 www.come-res.eu

Koordynator Projektu

Environmental Policy Research Centre
 Freie Universität Berlin
 Dr. Maria Rosaria Di Nucci

Projekt finansowany jest w ramach unijnego programu badań i innowacji Horyzont 2020, zgodnie z warunkami umowy o dofinansowanie, nr 953040. Wyłączna odpowiedzialność za treść niniejszego dokumentu spoczywa na projekcie COME RES i niekoniecznie odzwierciedla stanowisko UE.

COME
RES

Partnerzy

